

ABSTRAKT

Předmětem dizertační práce je studium obchodních mechanismů pozdně antické Ravenny z hlediska množství, typu a provenience importovaných kamenných artefaktů (fragменты architektonické dekorace, obkladových desek, *opus sectile*, sarkofágů), a to na základě studia archeologického materiálu pocházejícího z lokality basiliky a kláštera San Severo v přístavu Classe (Ravenna). Ravenna představovala v 5. a 6. stol. n. l. významné administrativní a kulturní centrum, v němž se střetávaly prvky západního i východního umění a v němž se soustředil obchod a výroba.

Kamenné artefakty pocházející z lokality San Severo v Classe byly analyzovány pomocí archeometrických metod, respektive na základě kombinace archeologického a geologického hlediska (makroskopické, geochemické a mineralo–petrografické analýzy) a dále na základě kvantitativního vyhodnocení. Mnoho vědeckých prací, věnovaných ravennskému umění a pojednávajících také o tématu ravennských „mramorů“, často předpokládalo prokonéskou provenienci a čilé obchodních vztahy mezi Ravennou a Konstantinopolí, která byla prostředníkem a styčným bodem mezi východními lokalitami a Ravennou. Hypotézu provenience z Prokonésu podporuje častý výskyt prokonéského mramoru v celém antickém Středomoří. Pro určení provenience vybraných vzorků bílého mramoru byly využity geochemické analýzy a na základě výsledků těchto analýz a výsledků makroskopického studia všech zkoumaných exemplářů z lokality San Severo byla určena jejich provenience a byla vytvořena mapa hlavních lokalit.

Vývoj obchodní aktivity pozdně antické Ravenny z hlediska importované architektonické dekorace a kamenných artefaktů byl konfrontován s množstvím a proveniencí importované keramiky do přístavu Classe, nalezené v lokalitě Podere Chiavichetta. Obchodní rozvoj Ravenny byl vyhodnocen v kontextu politické a kulturní situace v Ravenně a změn, které nastaly v 5. – 8. stol. V dizertační práci byla pojednána také otázka přítomnosti litotypů, těžených pouze v antice, ve středověkých či moderních vrstvách na lokalitě San Severo. Tato problematika byla zpracována z hlediska možného sekundárního využití kamenných artefaktů. Byly představeny další příklady opakovaného využití v Ravenně a jejím okolí.

Klíčová slova: mramor, kámen, litotyp, architektonická dekorace, *opus sectile*, sarkofágy, náhrobní stély, provenience, obchod, kvantitativní a kvalitativní analýzy, archeometrie, pozdní antika, Ravenna, Classe